

12.10.2024

Między językiem a medycyną. Marta Chojnacka-Kuraś o medycynie narracyjnej i humanistyce medycznej

W opowieści pacjenta kryje się diagnoza. Czyj głos przez niego przemawia? Jakie jest miejsce narracji w komunikacji między lekarzem i personelem medycznym a pacjentem i jego rodziną?

Medycyna narracyjna to podejście, które pomaga w uzyskaniu odpowiedzi na te pytania i doskonaleniu naszych kompetencji komunikacyjnych. Odgrywa coraz większą rolę w systemach ochrony zdrowia na całym świecie (na Uniwersytecie Columbia stanowi już odrębny kierunek studiów, zob. [Academics | Master's Degrees Narrative Medicine | Columbia University School of Professional Studies](#)). Ma ona ogromny potencjał już dzięki temu, że uczy podmiotowego podejścia do pacjenta, zakładającego postawę uważności i szacunku do jego narracji o bólu, cierpieniu, o osobistym doświadczeniu.

Twórczynią medycyny narracyjnej jest **Rita Charon**, która w 1978 roku ukończyła studia medyczne na Harvard Medical School, a po kilku latach praktyki klinicznej podjęła studia literaturoznawcze na Uniwersytecie Columbia, gdzie obroniła doktorat na temat twórczości Henry'ego Jamesa. Charon zdefiniowała medycynę narracyjną jako „wykorzystanie w praktyce medycznej kompetencji narracyjnej, która umożliwia rozpoznanie i zinterpretowanie opowieści o chorobie, a zarazem wchłonięcie ich i pozwolenie, aby nas poruszyły wewnątrznie” (R. Charon, *Narrative Medicine: Honoring the Stories of Illness*, New York 2006).

O medycynie narracyjnej i szerzej, o humanistyce medycznej, związkach polonistyki i językoznawstwa z medycyną rozmawiają **Mariola Wilczak**, redaktor naczelna „Biuletynu Polonistycznego” i kierowniczka projektu „Polonistyka wobec wyzwań współczesnego świata”, oraz **dr Marta Chojnacka-Kuraś**, językoznawczyni w Instytucie Języka Polskiego Uniwersytetu Warszawskiego, absolwentka Wydziału Polonistyki UW i Pomagisterskich Studiów Logopedycznych UW, członkini i sekretarz Zespołu Języka w Medycynie Rady Języka Polskiego PAN oraz Polskiego Towarzystwa Komunikacji Medycznej; autorka prac o tematyce lingwistycznej oraz interdyscyplinarnej, dotyczących m.in. semantyki bólu we współczesnej polszczyźnie, językowych reprezentacji doświadczenia choroby, medycyny narracyjnej i komunikacji medycznej.

Publikacje wymienione w rozmowie:

- *Medycyna narracyjna. Opowieści o doświadczeniu choroby w perspektywie medycznej i humanistycznej*, pod red. naukową Marty Chojnackiej-Kuraś, Warszawa 2019; dostęp online: https://wuw.pl/data/include/cms/Medycyna_narracyjna_Chojnacka_Kuras_Marta_2019.pdf.
- Rita Charon, *Narrative Medicine: Honoring the Stories of Illness*, New York 2006.
- Małgorzata Nowaczyk, *Nasze życie jest opowieścią. Czym jest medycyna narracyjna?*, „Medycyna Praktyczna” 2014, s. 125-128.
- Monika Ładoń, *Choroba jako literatura. Studia maladyczne*, Katowice 2019.
- Małgorzata Okupnik, *W niewoli ciała. Doświadczenie utraty zdrowia i jego reprezentacje*, Kraków 2018.
- Medycyna narracyjna – webinarium cz. I | W jaki sposób można ćwiczyć kliniczną uważność? Jakie narzędzia ułatwiają budowanie konstruktywnej relacji z pacjentami? Dlaczego opowieści są ważne w... | By Medycyna Praktyczna dla lekarzy | Facebook.
- Alice Munro *Wiszący most*, przeł. T. Oziewicz, w: *tejże Kocha, lubi, szanuje...*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2015, s. 77-118.
- Antonina Doroszewska, Leszek Denkiewicz, Jędrzej Ochremiak, Weronika Orczykowska, Małgorzata Szczepanek, Aldona K. Jankowska, Tomasz Pasiński, Marcin Wojnar, *Dobre relacje personelu medycznego z pacjentami*, Stowarzyszenie Akademia Komunikacji Medycznej, Warszawa 2002; dostępne online: <https://akademiakomunikacjimedycznej.pl/wp-content/uploads/2022/05/Strategia-Dobre-relacje-personelu-medycznego-z-pacjentami-executive-summary.pdf>.
- Medycyna narracyjna – Teksty Drugie – teoria literatury / krytyka / interpretacja 2021, nr 1.
- *Medycyna narracyjna i komunikacja w sytuacjach granicznych*, pod red. Aleksandra Woźnego, Wrocław 2023.

Za wsparcie w realizacji odcinka dziękujemy Towarzystwu Literackiemu im. Adama Mickiewicza w Warszawie.

Nowa seria podcastu "Spotkania Biuletynu", zatytułowana "Polonistyka zaangażowana", realizowana jest w ramach projektu "Polonistyka wobec wyzwań współczesnego świata". Dofinansowano ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa II” (numer projektu: NdS-II/SP/0264/2024/01).

Strona projektu: <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/projects/polonistyka-wobec-wyzwan-wspolczesnego-swiata,1851/details>

* * *

Intro i outro

- Muzyka Piotr Lakwaj, czyta: Aldona Brycka-Jaskierska
- Producent: Torba reportera i podcastera

Identyfikacja wizualna i projekt okładki: Klaudia Węgrzyn

* * *

Zachęcamy do zadawania pytań i dzielenia się przemyśleniami na temat naszego podcastu: biuletyn.polonistyczny@ibl.waw.pl.

* * *

Media społecznościowe "Biuletynu Polonistycznego":

- <https://www.facebook.com/BiuletynPolonistyczny/>
- https://twitter.com/B_Polonistyczny
- <https://www.youtube.com/@biuletynpolonistyczny8801/>

Linki:

- <https://www.spreaker.com/episode/miedzy-jezykiem-a-medycyna-marta-chojnacka-kuras-o-medycynie-narracyjnej-i-humanistyce-medycznej--62343895>
- https://youtu.be/LT3riDnO_YE?feature=shared
- <https://open.spotify.com/episode/5SUyek4tT6pefa5rB8xRG9?si=fe905648d10d4a94>

Słowa kluczowe: medycyna, podcast, Polonistyka zaangażowana, językoznawstwo, medycyna narracyjna, humanistyka medyczna, Charon Rita

Rozmówca: Mariola Dorota Wilczak

Rozmówca: Marta Hanna Chojnacka-Kuraś